

**TEODOR COTELNIC – BĂRBATUL NOBIL,
AJUNS LA VÂRSTA DE 85 DE ANI**

Recent cunoscutul lingvist și omul de omenie Teodor Cotelnic a îmbrățișat o vârstă, demnă de invidiat și de urmat: 85 de ani de trăire intensă pe acest pământ și peste 60 de ani de activitate pe tărâmul Literelor în calitate de cercetător, savant, profesor universitar și explorator al unei *Terra incognita* pentru cei ce au setea de cunoaștere – filologia. Atunci când afirm că Teodor Cotelnic este bărbatul nobil, mă refer la Confucius care susținea că doar bărbatul nobil este capabil să ia asupra sa responsabilitatea de a fi în frunte: „**Bărbatul nobil** nu e risipitor în bunătate; el impune la muncă fără a provoca mânie, nu e lacom în dorințele sale, nu e înfumurat în mândria sa, respectul față de sine nu-l exprimă prin cruzime”. Domnul Cotelnic, aidoma unui Confucius de pe tărâmurile moldave, consideră că fără credință în om, în posibilitățile perfecționării lui prin educație și instruire nu poate fi construită o societate prosperă. Este ideea umanismului apărută încă în secolul al XVIII-lea și promovată de cele mai luminate minți enciclopedice europene și românești: Denis Diderot, John Locke, Gheorghe Asachi, Amfilohie Hotiniul, Leon Gheucă etc., precum și de clericii ce au împărtășit ideile iluminismului românesc, reprezentanții Școlii ardelene: Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior ș.a. În pleiada acestor destinse nume l-aș pomeni și pe Teodor Cotelnic, un reprezentant al secolului al XX-lea, care și-a început activitatea profesională de învățător, apoi cercetător în anii postbelici, perioadă care ar putea fi asemuită cu explorarea unui nou teren, cel vechi fiind distrus de o putere totalitaristă de anihilare a tot ce este știință și națiune.

Teodor Cotelnic s-a născut la 13 septembrie 1933 în c. Volintiri, județul Cetatea Albă (România Mare), astăzi raionul Ștefan-Vodă, Republica Moldova. Își face studiile la școala medie din satul natal, apoi își continuă studiile la Universitatea de Stat din Chișinău. După absolvirea universității a activat în calitate de învățător la școala medie din satul Săiți (Căușeni), apoi este angajat la Institutul de Limbă și Literatură al Filialei

Moldovenesti a Academiei de Științe din URSS (actualmente Institutul de Filologie Română „B.P. Hasdeu”). Teodor Cotelnic urcă treaptă cu treaptă toate scările ierarhiei academice, aidoma unui bun ostaș ce se vrea general: de la laborant la cercetător științific principal, șef la sectorul de Gramatică și ulterior la cel de istorie a limbii literare. În anul 1965 susține prima teză de doctorat, iar în a. 1990 – pe cea de a doua. Sfera preocupărilor științifice ale lui Teodor Cotelnic este vastă: gramatică, lexicologie, stilistică, derivatologie, istoria limbii literare, sociolingvistică, cultura vorbirii, ortografie și ortoepie.

Pe parcursul activității Domniei Sale de savant filolog a publicat peste 300 de lucrări, inclusiv monografiile, manuale, culegeri la specialitate, dicționare, ghiduri, articole științifice și de popularizare, recenzii, teze, publicate în țară și peste hotare. Monografiile dumisale au devenit lucrări de referință: *Adverbializarea numelui* (1968), *Conversia unităților lexicale* (1980), precum culegerile mai recente *Pagini de sociolingvistică* (2017), *Articole și studii de lingvistică* (2018).

Teodor Cotelnic a muncit mult în echipă la scrierea unor lucrări colective valoroase: *Capitole de istoria limbii literare* (1971), *Varietăți funcțional-stilistice* (1984), *Capitole de stilistică* (1990), *Norme ortografice, ortoepice și de punctuație ale limbii române* (1990), *Ghid de conversație rus-român* (2000, 6 ediții).

Teodor Cotelnic știe prea bine că doar prin instruirea și cultivarea tinerei generații se poate făuri o societate durabilă. Dumnealui își dă concursul la alcătuirea manualelor de gramatică pentru instituțiile preuniversitare și universitare, fiind autorul mai multor capitole și paragrafe: *Gramatica limbii moldovenești. Fonetica. Morfologia. Manual pentru clasele 5-7* (1962, 10 ediții), *Limba moldovenească contemporană. Volumul 2. Fonetica. Morfologia. Manual pentru filologi* (1970), *Limba moldovenească literară contemporană. Sintaxa. Manual pentru facultățile de filologie* (1982, 3 ediții), *Gramatica uzuală a limbii române* (2000).

Domnul Cotelnic este conștient că dicționarele, tezaurele inteligenței umane, merită perfecționate și promovate cu același scop – biruința rațiunii asupra ignoranței. Dumnealui a colaborat la întocmirea mai multor dicționare: *Dicționar de termeni juridici rus-moldovenesc* (1970, 4 ediții), *Dicționar ortografic cu elemente de ortoepie și morfologie* (1991), *Dicționar explicativ uzual al limbii române* (1999), *Dicționar ortografic românesc* (2000), *Dicționar român-rus*, *Dicționar rus-român* (2007).

Teodor Cotelnic mai este și un dascăl care își elaborează cursurile de lecții în baza propriilor opere științifice publicate. În calitate de profesor universitar, a predat cu începere din a. 1990 la Facultatea Limbi Străine a UPS „Ion Creangă” următoarele cursuri: *Lingvistică generală*, *Limba latină (curs practic)*, *Introducere în lingvistică, metode și tehnici de cercetare* (ciclul Licență), *Metodologia cercetării, școli și curente lingvistice*, *De la latină la limbile romanice* (ciclul Masterat).

În activitatea sa prodigioasă Teodor Cotelnic a contribuit la pregătirea cadrelor de profesori și cercetători. A îndrumat o pleiadă întreagă de studenți în elaborarea tezelor de an, de licență și de master, a coordonat două teze de doctorat, a participat în calitate de referent oficial la susținerea a peste 30 de teze de doctorat, printre care se numără și cea a subsemnatei.

Bărbatul nobil, conform filozofiei chineze, una din cele mai vechi din lume, tinde mereu să-și perfecționeze propriul caracter și profită de orice ocazie s-o facă. Prin lucrările Domniei Sale, Teodor Cotelnic confirmă acest adevăr, deoarece toate operele ieșite de sub pana dumnealui: articole științifice, articole de popularizare, schițe, capitole din monografii colective, monografii de autor, manuale, vin să demonstreze creșterea calitativă a spiritului său, dar și aportul său de dăruire pentru toți cei împătimiți de dragostea pentru limba română, pentru cercetarea științifică, pentru vocația de dascăl.

Mult stimat și iubite domnule Teodor Cotelnic,

Cercetătorii Institutului de Filologie Română „B.P. Hasdeu” împărtășesc bucuria de a vă sărbători în mijlocul lor și, înconjurându-vă cu afectuoasă prețuire și stimă, vă aduc cele mai calde urări și vă doresc să desfășurați în continuare aceeași neobosită activitate, pentru promovarea științei și spre cinstea culturii românești.

Angela SAVIN-ZGARDAN,
Institutul de Filologie Română
„Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al MECC
(Chișinău)